



Słowiańskie święto Szczodre Gody

2020-12-22

Święto obchodzone zazwyczaj 21 grudnia, przez dawnych Słowian zwane także kolędą, Szczodruszką czy Świętem Zimowego Stania Słońca, celebrowało przesilenie zimowe. Poprzedzał je tak zwany Szczodry Wieczór, najkrótszy dzień roku, po którym każdy kolejny jest dłuższy. Rozumiane jako zwycięstwo światła nad ciemnością, zasiewało w ludzkich sercach nadzieję i optymizm. Dawni Słowianie właśnie od niego liczyli dni następnego roku.

Tytułowe święto stoi u podstaw wielu tradycji i zwyczajów, charakterystycznych dla następującego po nim okresu, związanego z Bożym Narodzeniem. Łamanie się chlebem (także dzielenie się nim) ściśle wiąże się z dzisiejszym dzieleniem się opłatkiem i składaniem życzeń podczas wigilijnej wieczerzy. Wrócenie szczęścia z wyciągniętego spod obrusa źdźbła siana związane jest z analogicznym przepowiadaniem dawniej przyszłości. Dawne obdarowywanie dzieci szczodrakami – plackami w kształcie zwierząt lub lalek – przypomina dzisiejsze wręczanie im prezentów. Kontynuacją troski o dusze zmarłych przodków, dawniej wyrażanej przez palenie na cmentarzach ognisk, wyprawianie uczt czy dostawianie pustego nakrycia przy stole, może być ostatnia z wymienionych czynności wciąż obecna w naszej tradycji.

Wiara w mówiące ludzkim głosem w Wigilię zwierzęta jest związana z dawnym przeświadczeniem o przekazywaniu przez nie słów dusz przodków. Wieszana pod sufitem, nad drzwiami lub oknem gałąź jodły, sosny czy świerku – podłóżniczka, oraz stawiany w kącie snop żyta – diduch, ozdabiany suszonymi jabłkami i orzechami, poprzedzały przejęty z Niemiec na przełomie XVIII i XIX wieku zwyczaj dekorowania choinki, która z czasem stała się nieodłącznym symbolem Bożego Narodzenia. Do dziś częścią kolorytu tego okresu są też pochody kolędników, dawniej rozpoznawane z daleka po wielkiej gwieździe, symbolizującej zwycięstwo słońca.

Mając na uwadze szereg tych podobieństw, warto wspomnieć, że Szczodre Gody nadal są celebrowane przez formalnie zarejestrowane związki wyznaniowe, odwołujące się do etnicznej wiary Słowian.